

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

I r e n e M i s l e j

Slovenska skupnost v Argentini se je oblikovala v poznih dvajsetih in začetnih tridesetih letih s prihodom primorskih Slovencev, ki so se izseljevali iz okupirane domovine. Tej največji skupini so se pridružili še drugi, ki so prihajali iz Jugoslavije. Njihovo bogato kulturno življenje je bilo že vsaj deloma predstavljeno slovenski strokovni javnosti.¹ V prejšnjem članku je Aleš Breclj podal razvoj tiska v letih do druge svetovne vojne. Namen tega prispevka je nadaljevanje tega pregleda. Skupnost je v prvih letih povojnega obdobja doživela hude udarce, kar jo je pripeljalo celo do njenega zmanjšanja in prezgodnje utopitve v argentinskem svetu. K temu je pripomoglo tudi dejstvo, da sta s prihodom političnih beguncev - po letu 1947 - nastali dve povsem ločeni skupnosti, od teh pa je bila povojna neprimerno bolj izobrazena in strnjena. V tem prispevku se omejujem na pregled slovenskega tiska, ki je nadaljeval tistega pred vojno.

Ko so prispele prve novice o napadu na Jugoslavijo, so Slovenci v Argentini organizirali pomoč svoji domovini. Po zgledu iz časov prve svetovne vojne se je osnovala organizacija Jugoslovanske Narodne Obrane². V tistem času je izhajal v Buenos Airesu tednik *Slovenski list*³, ki je nastal z združitvijo *Slovenskega tednika*⁴ in *Novega lista*⁵. Poleg tega je izhajala tudi mesečna revija *Njiva*⁶, ki so jo pisali in izdajali levičarsko usmerjeni rojaki in organizacije. Mesečno je izhajala tudi revija *Duhovno življenje* z versko in kulturno vsebino.⁷ Občasno se je pojavila publikacija *Naš dom*⁸, ki jo je izdajalo društvo istega imena. Slovenska skupnost je bila torej kar dobro informirana ne samo o aktivnostih lastnih društev, ampak tudi o razmerah v domovini. Tisk je odražal pluralnost političnih stališč, *Slovenski list* je že po svojem nastanku združeval dve tendenci: po eni strani se je odzval večini bralcev, to je primorskim Slovincem, ki so bili angažirani

proti fašistični Italiji. Po drugi strani je upošteval tudi tiste Slovence, ki so bili jugoslovanski državljani. Pomemben podatek je že ta, da je bil pobudnik za nastanek tednika sam poslanik Kraljevine Jugoslavije dr. Izidor Cankar. Revija *Njiva* pa je prinašala poleg novic tudi članke z odkrito socialistično in komunistično vsebino. To je povzročilo, da so jo oblasti po vojaškem udaru leta 1943 prepovedale. *Duhovno življenje* je v teh letih urejal izseljenski duhovnik Janez Hladnik, ki je nasledil ustanovitelja Jožeta Kastelica. Med vojno je v skupnosti prišlo do neizogibne polarizacije zaradi poteka vojne in upora v domovini. Potrebno je omeniti, da vir informacij ni bilo samo poslaništvo, pač pa je slovenski tisk velikokrat pobral novice in komentarje iz splošnega argentinskega časopisja. Prve novice o Titovih partizanih so se začele pojavljati sredi leta 1942, in sicer je bila prav *Njiva* tista, ki je avgusta 1942 objavila Klic Osvobodilne fronte civiliziranemu svetu.⁹ Prispevek so uredniki pobrali kar iz moskovskih radijskih poročil. Novico je malo pozneje komentiral *Slovenski list* hkrati z informacijo, da je D. Mihajlović padel v nemilost.¹⁰ Od tega trenutka so se novice množile in prav to je povzročilo razkol v skupni organizaciji Jugoslovanske Narodne Obrane. Nastali sta dve, ki sta nekaj časa celo nosili isto ime. *Slovenski list* je v tem času izgubil plačano mesto urednika, Jan Kacin¹¹ si je bil prisiljen poiskati drugo službo. Tednik se je še bolj oprijel centralistične jugoslovanske linije. Zaradi pomanjkanja moči je moral priskočiti na pomoč celo izseljenski duhovnik J. Hladnik. Po prepovedi *Njive* so se pojavile razne enkratne publikacije in letaki, ki so pozivali k pomoči v okviru nove organizacije Svobodna Jugoslavija. S ponovno vzpostavljeno demokracijo - vojaški režim je razpisal volitve - so Primorci začeli izdajati *Pravico*¹², prva številka je izšla septembra 1945. Direktor je bil Ludvik Furlan, urednik pa Franc Birsa, sodelavci so bili v glavnem še vsi nekdanji pisci pri *Njivi* in ostalem delavskem tisku: brata Drašček, Franc Birsa, Jan Kacin. *Slovenski list* je v tem času praktično nehal izhajati, Hladnik ga je zapustil nekemu konzorciju, ki pa je leta 1945 iskal stik s *Pravico*, zaradi združitve. Hkrati so tekla pogajanja za združitev vseh slovenskih društev v eno samo organizacijo.¹³ Pobuda ni bila nova, saj so to že nekajkrat prej poskusili uresničiti. To idejo so v glavnem zagovarjali levičarji. Duh teh prizadevanj je bil posnemati Osvobodilno fronto doma oziroma Ljudsko fronto, ki so jo že vsa predvojna leta podpirali komunisti. Avgusta 1946 so vsa slovenska društva osnovala Slovenski svet, ki je

imel nalogo ustanoviti novo, skupno organizacijo. Prva posledica tega je bila združitev *Pravice s Slovenskim listom v Slovenski glas*.¹⁴ Prva številka novega časopisa nosi hkrati številko 24 (po *Slovenskem listu*). Prvi odgovorni direktor je bil Jože Novinc, administracijo je vodil Metod Kralj, uredništvo je bilo sprva skupinsko, v dvajseti številki pa najdemo novico, da je glavni urednik Slavko Škof, sourednika pa Stanislav Baretto in Mirko Ščurk. Sodeč po teh imenih, je bil časopis osnovan politično pluralno, o novi Jugoslaviji pa je pisal z veliko simpatije. V zadnjih mesecih vojne so namreč primorski Slovenci in Hrvati ustanovili Odbor za jugoslovansko Primorje, ki se je aktivno vključil v prizadevanja, da bi podprli uresničitev sanj in upov teh rojakov.

Duhovno življenje je v tem času že povsem odkrito pisalo o domobrancih in o nasilju nad njimi, celo o vrnitvi in njihovem poboju s strani partizanov in novih oblasti. Razkol je bil popolnoma jasen. Sam Janez Hladnik je posredoval pri argentinskih oblasteh za potrebna dovoljenja, da bi se begunci naselili v Argentini.¹⁵ Od leta 1946 so že začeli prihajati, najprej posamezniki, pozneje pa cele skupine. Revija *Duhovno življenje* je s tem dobila nove, drugačne bralce in se je morala prilagoditi tej bolj zahtevni populaciji. Leta 1949 je Hladnik povabil Ladislava Lenčka in mons. Antona Oreharja k uredništvu, naslednje leto pa je delo popolnoma prepustil Ladislavu Lenčku. Tako so predvojni slovenski kristjani ostali brez glasila. Revija se je večkrat spremenila, prihajali so novi uredniki, a še vedno izhaja v Buenos Airesu.

Leta 1948 so predvojni priseljenci ustanovili skupno organizacijo Slovenski ljudski dom. Njeno uradno glasilo je postal *Slovenski glas*.¹⁶ Levičarska linija je vedno bolj prevladovala, tako je souredništvo najprej zapustil Stanislav Baretto, oddaljili so se tudi drugi sodelavci. Septembra 1948 pa je resolucija Informbiroja še dodatno zapletla razmere tako v slovenski kot v jugoslovanski skupnosti, kjer je delovala močna komunistična skupina. *Slovenski glas* je tako strnil svoje stališče: "*Z narodom v osvobodilni borbi, z narodom ob reševanju njegovih teženj.*"¹⁷ Hkrati pa so vsi slovenski delegati v Centralnem jugoslovanskem svetu izjavili, da niso pripravljeni razpravljati o jugoslovanski notranji situaciji. Svet se je v večini pridružil mnenju, da je "*stališče jugoslovanskih voditeljev vredno obsodbe*"¹⁸. Novembra 1948 je prevzel uredništvo Jan Kacin.

General Peron, ki je bil takrat predsednik argentinske republike, je vodil splošno protilevičarsko ofenzivo, predvsem na sindi-

kalnem področju. V vseh slovanskih skupnostih (v Argentini je že pred vojno živelo veliko evropskih narodnosti, med njimi tudi močne slovanske: Poljaki, Čehi, Rusi itd.) so bile močne levičarske skupine in društva, ki so med vojno organizirali odmevne slovanske kongrese. V Slovansko unijo so pristopila tudi jugoslovanska društva in Slovenski ljudski dom predvsem z namenom, da bi izkoriščali usluge Slovanske tiskarne.¹⁹ Marca 1949 je bil odprt 3. Slovanski kongres a je doživel ne samo nasprotovanje, pač pa tudi pravi napad skupin, ki jih Slovenski glas označuje kot "ustashe in četnike".²⁰ Posredovala je policija, 25. aprila je bil izdan odlok o prepovedi delovanja Slovanske unije skupaj z vsemi pridruženimi članicami, 26. aprila je policija zapečatila vsa društva. Nekaj dni prej je imel Slovenski ljudski dom svoj občni zbor²¹, na katerem pa ni sodelovalo Gospodarsko društvo Naš dom, ki se je umaknilo iz političnih razlogov. Že prej je podobno storila tudi Samopomoč Slovencev. Tako sta bili ti dve društvi izvzeti iz odloka. Komaj leto dni pozneje so oblasti prepovedale tudi *Slovenski glas*.²²

Močno okrnjeno društveno življenje pa le ni povsem zamrlo. V Našem domu so celo dvakrat izdali revijo z istim imenom (v letu 1951 in 1952).²³ Skupina Slovencev pa je že leta 1950, takoj po ukinitvi *Slovenskega glasa*, oblikovala konzorcij, ki je začel z izdajanjem petnajstdnevnika *Nova domovina*.²⁴ Prva številka je izšla 30. avgusta 1950. Glavni urednik je bil Andrej Škrbec²⁵, sodelovali so številni pisci, ki so pisali že za prejšnje publikacije. Uredništvu je uspelo pridobiti celo inž. Cirila Jekovca, človeka, ki je prvi pisal in objavil slovensko besedo v Argentini, da je vodil dve rubriki: Pod lipo in Argentinske vesti. Potrebno je omeniti še enega sodelavca, ki je bil prav v teh letih izredno aktiven tudi na glasbenem področju: gre za Cirila Krena²⁶, ki je pisal tako o glasbi (sam je skladatelj in zborovodja) kot o literaturi in likovni umetnosti. Dvakrat je uredil Umetniško prilogo z ilustracijami Vladimirja Fujsa, prekmurskega rojaka.²⁷ 28. decembra 1950 je bil v Buenos Airesu ustanovljen Argentinsko-jugoslovanski inštitut za kulturo, kjer so sodelovali tako argentinski kulturni delavci kot pomembne osebnosti iz jugoslovanske skupnosti. Inštitut je s finančno podporo jugoslovanskega veleposlaništva izdal tudi revijo *Naša stvarnost*, v kateri so v glavnem reproducirali članke iz Jugoslavije.²⁸ Namen te razkošne revije je bil predstavitev SFRJ v argentinskih krogih. Sem pa tja je bilo nekaj izvirnih člankov: od Slovencev sta sodelovala inž. Jekovec in Ciril Kren.

Inštitut je priredil tudi več koncertov z glasbo jugoslovanskih skladateljev.²⁹

Nova domovina je bila sicer skromen list, a je v teh letih pomenila edino povezavo med člani predvojne slovenske skupnosti. Odzvala se je tudi na razne dogodke, ki so to skupnost predstavljali v javnosti. Tako je večkrat poročala o razstavah arh. Viktorja Sulčiča, o izidu njegovih knjig, o slovenskem antropologu Janezu Benigarju, žal tudi o smrti nekaterih pomembnih članov skupnosti. Po padcu generala Perona leta 1955 je dala pobudo za ponovno oživitev društvenega življenja. Leta 1957 je konzorcij *Novo domovino* ukinil, a je praktično brez presledka začel izdajati nov list *Lipa*, tudi z Andrejem Škrbcem kot glavnim urednikom.³⁰ List v drugi številki poroča o smrti inž. Cirila Jekovca, podprl je tudi ustanovitev novega društva Zarja in praktično postal njegovo neuradno glasilo. Leta 1961 objavi takrat že mons. Janez Hladnik zahvalo vsem tistim, ki so mu za to čestitali. Tako je bila opravljena "sprava" med skupnostjo in njenim nekdanjim dušnim pastirjem. Potem se je Hladnik še večkrat pojavil, leta 1962 z nekrologom za g. Davida Doktoriča, izseljenskega dopisnika in duhovnika v Urugvaju,³¹ 30. oktobra istega leta pa s pobudo, ki jo je uresničil 1. novembra: maša za pokojne rojake. Do svoje smrti leta 1965 je to večkrat ponovil, vsakič z objavo dolgega seznama pomembnih Slovencev, ki so pripomogli k razvevati predvojne skupnosti. V novicah in oglasih časopisa *Lipa* smo priča odhodu prve generacije slovenskih priseljencev, kar tudi povzroči, da se po prepovedi časopisa leta 1966 (spet s strani vojaškega režima) ni več mogla uresničiti želja po slovenskem tisknem časopisu te skupnosti.

V tem času so delovala v Buenos Airesu tri društva. Vsako je za svoje potrebe izdajalo priložnostne biltene. Mladina pri Ljudskem odru pa je v letu 1966 začela redno izdajati bilten z imenom *Naprej*,³² toda skoraj v celoti v španščini. Bilten sta ustanovila Robert in Irena Mislej, ki ga je v prvih letih tudi urejevala. Bilten je izhajal do leta 1974. Izšlo je skupaj enaindvajset številok. V tem letu je skupina jugoslovanskih priseljencev ustanovila mesečnik *Glasnik*³³, ki je praviloma imel eno stran v slovenščini. Časopis je doživel različne neugodnosti. Do leta 1978 je izšlo petindvajset številok.

Čas je skupnost prisilil k ponovni združitvi društev in tako je nastalo Slovensko-jugoslovansko društvo Triglav, ki je od Ljudskega odra prevzelo tradicijo biltena: najprej je od leta 1977 do

1983 izhajal *Noticiero Triglav* (v španščini), leta 1984 so ga zamenjale *Naše vesti* (tudi skoraj v celoti v španščini). Leta 1989 pa je kot posledica tečajev slovenščine v Triglavu, ki so oživili ljubezen do jezika pri članih tretje generacije, nastal *Mali glas*.³⁴ Slušaatelji tečaja so ga urejevali pod vodstvom svoje profesorice Majde Papež. Do leta 1991 je izšlo 18 števil, bilten je v celoti v slovenščini. Letos je tudi v Slovenijo prišla ena številka lista z imenom *Korenine*, ki pa ohranja v glavnem isto obliko kot *Mali glas*.

Razen tega, kar je omenjeno, je še nekaj slovenskih prispevkov v dveh periodičnih publikacijah, ki pa ju niso izdajali Slovenci. Od leta 1949 je izhajala *Iseljenička Riječ*, takrat ilegalno, kot nadaljevanje bogatega delavskega tiska jugoslovanskih izseljencev pred vojno.³⁵ V tem časopisu, ki ga je prav zaradi ilegalnega značaja izredno težko dobiti, je bila praviloma ena slovenska stran. Prispevki so seveda podpisani s psevdonimi. S smrtjo najvidnejših levičarjev v slovenski skupnosti so tudi ti prispevki izginili.

V tridesetih letih je v Buenos Airesu nastal Slovenski Sokol,³⁶ čeprav je bilo zelo malo članov še iz Slovenije. Med njimi je bil npr. že večkrat omenjeni inž. Ciril Jekovec. Sokol je združil praktično vso intelektualno elito, ki pa je bilo v predvojni skupnosti izredno malo. Med najaktivnejšimi sokoli je bil Peter Capuder, ki se večkrat pojavi v časopisju. Slovenski Sokol se je po nekaj letih pridružil Jugoslovanskemu, ki je imel sedež v Jugoslovanskem domu v Dock sudu. Leta 1950 je ta organizacija začela izdajati revijo *Sokolski glas*, v njej so bili večkrat članki v slovenščini, od številke 47 pa je njen sourednik Peter Capuder.³⁷

Poleg periodičnih izdaj je bilo izdanih nekaj enkratnih publikacij. Slovenci so večkrat sodelovali s članki v vsakoletnih revijah ob proslavi 29. novembra, Ljudski oder je za obletnico ustanovitve dvakrat izdal ilustrirani reviji.

ZAKLJUČEK

Tako oblikovno kot vsebinsko je slovensko časopisje po vojni nadaljevanje tistega pred letom 1945. Tudi večina urednikov in piscev nam je znana iz predvojnih publikacij. Medvojni dogodki v domovini in posledice teh so močno vplivali na to časopisje. Prva opazna značilnost je odsotnost literarnih prispevkov, novice o dnevnem dogajanju imajo prednost. Pojavijo se prepisi dolgih govo-

rov, izrečenih na političnih shodih. Večkrat naletimo na izjave in manifeste, ki jih podpišejo razne zveze, odbori ipd. Časopisi so praviloma tudi brez ilustracij, razen v primerih, ko je očitno, da jih posreduje jugoslovansko veleposlaništvo (turistične fotografije, narodne noše ipd.). Vedno pogosteje se pojavljajo članki v španščini, dokler slovenščina ni porinjena v kot. Očitno je, da primanjkuje piscev v materinščini. Zelo redki so tisti mladi pripadniki druge generacije, ki pišejo v slovenščini. Hkrati narašča število iz časopisja v domovini prepisanih člankov. Nekateri članki z zgodovinsko vsebino pa so dragoceni za raziskovalce, saj skušajo podati pregled posameznih organizacij. Veliko teh člankov je v španščini, saj so rezultat raziskovanja, ki ga opravljajo mladi univerzitetno šolani člani skupnosti. Po obsegu so ti listi vedno bolj skromni. Njihovo izhajanje je velikokrat neredno. Tako lahko sledimo počasnemu umiranju skupnosti. Kljub omejenosti in skromnosti pa bo to časopisje pričalo o bogatem kulturnem življenju Slovencev, ki so se preselili v Argentino v letih med obema vojnoma.

OPOMBE

- 1 Irene Mislej, Izseljenci v Južni Ameriki, Enciklopedija Slovenije, Ljubljana 1990, str. 223-226.
- 2 Irene Mislej, Odsek Slovenija v Buenos Airesu, Slovenski koledar 1990, Ljubljana, str. 143-145. Ljubomir Antić, Naše iseljeništvu u Južnoj Americi i stvaranje jugoslovanske države 1918, Školska knjiga, Zagreb 1987.
- 3 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 108.
- 4 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 85-86.
- 5 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 100.
- 6 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 107-108.
- 7 Originalno ime Moje versko življenje, najprej je izhajal kot podlistek pri Slovenskem tedniku, od 1934 samostojna revija. Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 98-99.
- 8 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 109-110.
- 9 Njiva, Buenos Aires, letnik 6, št. 3, 1942
- 10 Slovenski list, Buenos Aires, 13. letnik, št. 36, sept. 1942.
- 11 Franc Čotar, Ivan Kacin, prim. Slov. biografski leksikon, Gorica 1982, 8. snopič, str. 4-5.
- 12 Jože Bajec, Slovensko izseljensko časopisje 1891-1945, Ljubljana SIM, 1980, str. 119. Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 73.

- 13 O meddruštvenem odboru glej Njiva, Buenos Aires, 2. letnik, št. 5, 1938-39 od 6. letnika. Leta 1942 postane Njiva glasilo Zveze jugoslovanskih društev v Argentini. Pravica, Buenos Aires, 2. letnik, št. 2, 1948 in št. 4, 1948.
- 14 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini 1945-1990, II. del, Časopisje, Trst 1991, str. 81.
- 15 Janez Hladnik, Od Triglava do Andov, Gorica, Mohorjeva družba, 1978. Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 20-22.
- 16 Slovenski glas, Buenos Aires, 3. letnik, št. 1, 1948.
- 17 Slovenski glas, Buenos Aires, 3. letnik, št. 15, sept. 1948.
- 18 Slovenski glas, Buenos Aires, ibid.
- 19 Slovenska tiskarna je bila zamišljena, da bi olajšala težave slovanskim glasilom, saj navadne tiskarne niso imele posebnih črk. Tiskarno so oblasti zaprle februarja 1948. Glej Slovenski glas, Buenos Aires, 2. letnik, št. 5, 1948.
- 20 Izčrpno poročilo o provokaciji in policijski intervenciji ter poznejših ukrepih glej v Slovenskem glasu, Buenos Aires, 3. letnik, št. 29, junija 1949.
- 21 Slovenski glas, Buenos Aires, 3. letnik, št. 28, aprila 1949.
- 22 Zadnja številka je izšla 31. maja 1950.
- 23 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 60.
- 24 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 65.
- 25 Jože Bajec, Razvoj slovenskega izseljenskega časnikarstva v Evropi, Južni Ameriki in Kanadi, Slovenski koledar 1969, str. 329.
- 26 Franc Čotar, Ciril Kren, prim. Slov. biografski leksikon, Gorica, Mohorjeva družba, 1982, 8. snopič, str. 199-200.
- 27 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 93.
- 28 Revije Naša stvarnost nimata ne NUK ne knjižnica Dušana Černeta v Trstu. Nekaj števil je v arhivu avtorice, podaril jih ji je g. Ciril Kren.
- 29 O dejavnosti Inštituta je večkrat poročala Nova domovina. Glej Nova domovina, Buenos Aires, 1. letnik, št. 10, 18, 22, 30, 1951.
- 30 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 45.
- 31 Davida Doktoriča sem predstavila letos v referatu Primorsko slovensko časopisje v Argentini za Kogojeve dneve v Kanalu 30. avgusta. Referat bo izšel v Primorskih srečanjih.
- 32 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 58.
- 33 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 30.
- 34 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 64, 92, 47.
- 35 Marjan Pertot, Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990, II. del časopisje, Trst 1991, str. 39. Predhodnike omenja Aleš Breclj v svojem referatu Slovenski etnični tisk v Argentini do druge svetovne vojne.

- 36 Irene Mislej, *Kronologija Slovencev v Argentini*, Slovenski izseljenski koledar 1983, Ljubljana, str. 145-146.
- 37 Marjan Pertot, *Bibliografija slovenskega tiska v Argentini, 1945-1990*, II. del časopisje, Trst 1991, str. 84.

SUMARIO

LA PRENSA ESLOVENA EN ARGENTINA LUEGO DE LA II. GUERRA MUNDIAL

Irene Mislej

La comunidad eslovena en Argentina se formó hacia final de los años 20 con la llegada masiva de inmigrantes provenientes de la parte de Eslovenia ocupada por fuerzas italianas. De la parte yugoslava provenían sólo pagueños grupos. La actividad cultural de esta comunidad ha sido tratada ya en diversas ocasiones: Aleš Brecelj en el trabajo precedente a éste analiza el desarrollo de la prensa de esta comunidad hasta la 2. guerra mundial. El propósito de este aporte es el de trazar la continuación de este sector a partir de la 2. guerra mundial y hasta la desaparición de los principales medios impresos de esta comunidad.

Al momento de la invasión de Yugoslavia por la fuerzas del Eje, la comunidad eslovena en Argentina contaba con diversos medios de información: el semanario Slovenski list, la revista mensual Njiva de orientación izquierdista, y la revista mensual católica Duhovno življenje. Esporádicamente aparecía asimismo la revista Naš dom, editada por la asociación del mismo nombre. Los medios mencionados responden a la pluralidad de orientaciones políticas que existían dentro de la comunidad. El desarrollo de la guerra, con su extrema polarización provocó la división de los medios en aquellos que apoyaban a las fuerzas partizanas, y los que defendían a los domobranci. Duhovno življenje, al final de la guerra, estaba decididamente a favor de aquellos últimos, y con la llegada de los refugiados políticos pasó íntegramente a sus manos. La revista Njiva fué prohibida por el régimen militar argentino en 1943; Slovenski list, debilitado por la división mencionada (existía también un grupo de simpatizantes de la monarquía), se redujo considerablemente. En el artículo se mencionan

las principales figuras periodísticas que dieron forma y contenido a los medios de información de la comunidad.

La gran mayoría de la comunidad, proveniente del litoral esloveno que, luego da una ocupación italiana fascista de tantos años, veía realizado su sueño de libertad, sostenía al nuevo régimen yugoslavo. Dentro de la comunidad maduró asimismo el deseo varias veces expresado de unión de todas las asociaciones, esto dió por resultado el Slovenski ljudski dom y la paralela unión de dos periódicos, Pravica y Slovenski list. El gobierno del gral. Perón propiciaba una dura campaña antiizquierdista, de la cual resultó víctima la comunidad, en 1949 prohibieron la asociación común, un año más tarde cayó el periódico Slovenski glas. Pero a los pocos meses, en 1950, apareció Nova domovina, semanario que reunió a los protagonistas del medio periodístico; por razones administrativas se transformó en Lipa en 1957 y siguió apareciendo hasta 1966, cuando un nuevo régimen militar lo cerró definitivamente. A partir de este momento, no volvió a renacer la prensa eslovena de esta parte de la comunidad, a excepción de varios boletines internos de las diversas asociaciones. Artículos en esloveno aparecían también en diversos medios como Glasnik, Ise-ljenička rječ, o Slovenski sokol. En el artículo se mencionan otras publicaciones esporádicas, como almanaques y revistas. La bibliografía comprende las referencias básicas de todos los medios analizados y de sus editores y redactores.